

i stoga je i u tom slučaju tužitelj bio dužan da vozarinu od primatelja robe naplati ili da poduzme gore navedene korake u tom pravcu.

Iz svih ovih razloga prvostepeni će sud moći sa sigurnošću odlučiti o osnovanosti tužbenog zahtjeva tek na osnovi utvrdjenja gore navedenih činjenica i ocjene u tom pravcu provedenih dokaza.

L.H.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br.III-Sl-1050/76-2
od 6.X 1976.

Vijeće: Ivo Bešker, Petar Sremac, Stjepan Tisaj

Isprava na temelju koje se može izdati platni nalog - Aktorska kaucija - Ne može se izdati platni nalog na temelju privatne isprave koja nije ovjerena od strane nadležnog organa ili na temelju prijepisa isprave koji je ovjerio rukovoditelj ustanove - Takvom se ispravom ne smatra ugovor stranaka, pa makar je jedna od ugovornih stranaka strana osoba - Tužitelj, poduzeće s teritorija Republike Cipar, mora položiti aktorsku kauciju ako na teritoriju Jugoslavije nema nepokretne imovine ili druge imovine koja nije lako prenosiva a dovoljna je za pokrivenje troškova spora - Za vrijednost spora od 50.000 US dolara primjerena je aktorska kaucija u iznosu od 50.000 din. za svakog tuženoga

Tužitelj je pravna osoba inozemnog državljanstva (tvrtka iz Republike Cipar), a prvo i drugotuženi su organizacije udruženog rada jugoslavenskog državljanstva.

Sporna su između stranaka dva procesna pitanja.

Prvo, da li je na temelju neovjerenog pismenog ugovora stranaka od 27.XI 1974. godine, koji je priložen uz tužiteljevu mandatnu tužbu, prvostepeni sud mogao izdati predloženi platni nalog s obzirom na to da je po st.2, toč.2, čl.426 Zakona o parničnom postupku (Sl.list SFRJ broj 4/57, 52/61, 12/65, 1/75, 23/72 i 6/74) predviđeno da se platni nalog može izdati ili na temelju vjerodostojne isprave, a takvom se pored ostalog smatra i privatna

isprava ovjerena od strane nadležnog organa, ili pak na temelju prijepisa takve isprave kojeg je ovjerio rukovoditelj ustanove (čl.481, stav 3. Zakona o parničnom postupku).

U vezi s ovim pitanjem treba nadovezati činjenicu da je prvostepeni sud povodom prigovora tuženih rješenjem ukinuo platni nalog broj Pl-450/76 od 17.II 1976.g. Tužitelj smatra da je prvostepeni sud pogrešno postupio kad je ukinuo platni nalog.

Drugo sporno pitanje je da li je osnovan zahtjev tuženih za osiguranje parničnih troškova u visini od po 50.000 dinara za svakog tuženog (aktorska kaucija u smislu čl.153. Zakona o parničnom postupku).

Pobijanim rješenjem prvostepeni sud je na prvo postavljeno pitanje odgovorio negativno, a na drugo pozitivno. Naime, prvostepeni sud smatra da uopće nisu postojali uvjeti za izdavanje platnog naloga predviđeni u odredbi toč.2, st.2, čl.426. i st.3, čl.481. Zakona o parničnom postupku, jer ugovor stranaka od 27.XI 1974.g. na kojem je utemeljena mandatna tužba nije ovjeren od strane nadležnog organa ni od strane "rukovoditelja ustanove", pa je stoga sam ukinuo taj platni nalog.

Što se tiče zahtjeva tuženih za osiguranje troškova postupka, prvostepeni sud smatra da je taj zahtjev osnovan jer je tužitelj strana pravna osoba koja nema uvjeta da bude oslobođena davanja aktorske kaucije. Istodobno prvostepeni sud ocjenjuje da je primjeren zahtjev tuženih za osiguranje troškova, naročito u pogledu visine, s obzirom na visoku vrijednost spora i izdatke tuženih za takse i zastupanje po odvjetniku.

Pravodobnom žalbom tužitelj pobija prvostepeno rješenje zbog žalbenog razloga povrede odredaba parničnog postupka i predlaže da se ono ukine. U žalbi ponavlja svoje pravno shvaćanje: da je trebalo izdati platni nalog i na temelju neovjerenog ugovora stranaka; da se taj platni nalog nije smio ukinuti, i da nije opravdan zahtjev tuženih za troškove osiguranja postupka - iz razloga što tužitelj ima veće izgleda da uspije u ovom sporu nego tuženi.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz slijedećih razloga:

Prvostepeni sud nakon izvedenih dokaza i provedene rasprave donio je pobijano rješenje pravilnom primjenom procesnog prava, te naveo valjane i iscrpne razloge koje prihvaća i ovaj sud.

Naročito je pravilno stajalište prvostepenog suda da privatna isprava koja nije ovjerena od strane nadležnog organa - a niti od rukovoditelja ustanove, a baš takva isprava je ugovor stranaka od 27.XI 1974.g. priložen mandatnoj tužbi - nije vjerodostojna isprava na temelju koje bi se mogao izdati platni nalog (st.2, toč.2, čl. 426. i st.3, čl.481. Zakona o parničnom postupku). Prema tome, prvostepeni sud je pravilno postupio kad je sam ukinuo platni nalog koji je izdan neosnovano - tj. suprotno spomenutim odredbama Zakona o parničnom postupku.

Pored ovog što je izneseno u pobijanom rješenju treba istaći da je zahtjev tuženih za osiguranje troškova postupka opravdan još i iz razloga što su ispunjeni ovi zakonski uvjeti predviđeni odredbom čl.158. i 159. Zakona o parničnom postupku.

1) Tužitelj je tvrtka inozemnog državljanstva, iz Republike Cipar, u kojoj su pravne osobe jugoslavenskog državljanstva oslobođene od polaganja aktorske kaucije samo u odredjenim slučajevima i to: ako imaju sjedište na teritoriju Republike Cipar, i ako se vodi postupak u Cipru, ili ako na teritoriju Cipra imaju barem nepokretnu ili drugu imovinu koja nije lako prenosiva a dovoljna je za pokriće troškova i taksa (čl.12. Konvencije između naše zemlje i Velike Britanije o uredjenju međusobne pomoći u vodjenju postupka u građanskim i trgovačkim stvarima iz 1936. godine "Službene novine" 116/37). Ta Konvencija je 1938. proširena i na Cipar. Republika Cipar je nije, prilikom stjecanja nezavisnosti kao ni kasnije, otkazala. (Obavještenje Saveznog sekretarijata za pravosuđe i organizaciju javne uprave broj 954/76 od 21.VII 1976.g. dano u smislu odredbe stava 2, čl.159. Zakona o parničnom postupku.)

Tužitelj ni sam ne tvrdi da na teritoriju naše zemlje ima svoje sjedište ili imovinu (u smislu odredbe čl. 12. cit. Konvencije). Za takav zaključak ne postoje ni dokazi u raspravnom spisu. Prema tome, pošto jugoslavenske pravne osobe (tvrtke) koje nemaju sjedište ili imovinu na teritoriju Cipra u slučajevima kada bi vodile postupak na teritoriju Cipra ne bi uživale oslobođenje od plaćanja

troškova i taksa, ni tužitelj (tvrtka i Republika Cipar) nema pravo na takvo oslobođenje u ovom sporu;

2) Prvotuženi i drugotuženi su prije upuštanja u raspravljanje o meritumu stvari - tj. pravodobno - stavili zahtjeve za osiguranje parničnih troškova; i

3) Zahtjev tuženih za polaganje aktorske kaucije primjeren je predviđivoj visini troškova tuženih, s obzirom na vrijednost spora za sudske takse i nagradu punomoćnicima - odvjetnicima za poduzimanje parničnih radnji.

Ostali žalbeni navodi pravno su neodlučni.

V.V.

Bilješka. - Ova odluka je interesantna s procesnog aspekta zato jer eventualno može biti od praktičnog značaja u sličnim sporovima između organizacija udruženog rada jugoslavenskog državljanstva s osobama inozemnog državljanstva iz ostalih zemalja u razvoju koje su naknadno stekle nezavisnost.

V.V.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br.V-Slp-7/74-2
od 5.XI 1976.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Zdenko Antić, Petar Sremac,
mr Zvonimir Aržek, dr Emilio Pallua

Prijevoz stvari morem - Brodarova odgovornost - Odgovornost slagača - Nadležnost jugoslavenskog suda - Primjena prava za zastaru potraživanja - Subrogacija osiguratelja u prava osiguranika - Iskrcaj po klauzuli FIO - Slagač je odgovoran za štetu koju pretrpi teret prilikom iskrcaja ako sud dodje do zaključka da iskrcavanje nije izvršeno na pravilan način - Ukoliko se ne može točno utvrditi količina štete za koju je slagač odgovoran, sud tu količinu određuje po slobodnoj ocjeni - Za prosudivanje pitanja nadležnosti jugoslavenskog suda u sporu između stranih državljana primjenjuje se jugoslavensko pravo - Prema jugoslavenskom pravu jugoslavenski sudovi